

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 381/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Darinou Solárovou, advokátkou, Za amfiteátrom 12, Košice, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/224/2011 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 208/2020 z 25. augusta 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje prikázať okresnému súdu, aby vo veci konal a rozhodol. Súčasne požaduje priznať primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 208/2020 z 25. augusta 2020, ktorý nadobudol právoplatnosť 25. septembra 2020 (ďalej len „nález ústavného súdu z 25. augusta 2020“), vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/224/2011. Okresnému súdu prikázal, aby v konaní konal bez zbytočných prietahov a sťažovateľovi priznal primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania. Konanie vedené pred okresným súdom pod sp. zn. 13C/224/2011 je napadnuté aj touto ústavnou sťažnosťou.

3. Z obsahu rozhodnutí vyžiadaných od okresného súdu vyplýva, že predmetom napadnutého konania je nárok žalobcu voči sťažovateľovi na zaplatenie sumy 1 281,65 eur s príslušenstvom z titulu odmeny za poskytnuté právne služby. Okresný súd uznesením č. k. 13C/224/2011-470 zo 4. mája 2020 rozhodol o vylúčení vzájomnej žaloby sťažovateľa proti žalobcovi zo 14. apríla 2012 o zaplatenie sumy 431,52 eur s príslušenstvom na samostatné konanie. Toho istého dňa rozhodol okresný súd uznesením č. k. 13C/224/2011-471 o návrhu sťažovateľa na zrušenie rozsudku pre zmeškanie vydaného 9. apríla 2019 tak, že ho zamietol.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 13Co/57/2020, 13Co/58/2020, 13Co/59/2020 z 3. decembra 2020 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 13C/224/2011-471 zo 4. mája 2020 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (I. výrok), vrátil odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie č. k. 13C/224/2011-431 z 2. júla 2019 ako predčasne predložené (II. výrok) a odmietol odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13C/224/2011-470 zo 4. mája 2020 (III. výrok).

5. O dovolaní sťažovateľa proti uzneseniu odvolacieho súdu v rozsahu výroku III rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5Cdo/107/2021 z 27. januára 2022 tak, že dovolanie odmietol podľa § 447 písm. e) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Poukazujúc na nález ústavného súdu z 25. augusta 2020, sťažovateľ tvrdí, že porušovateľ je povinný v plnej miere akceptovať a uskutočňovať nápravu porušených práv sťažovateľa, od čoho primárne odôvodňuje aj priznanie finančného zadosťučinenia. Porušovateľ je do dnešného dňa nečinný a ani po 2 rokoch a 6 mesiacoch od rozhodnutia ústavného súdu v napadnutej veci nekoná, a opakovane tým spôsobuje zbytočné prietahy. Podľa sťažovateľa nesprávne a neefektívne konanie porušovateľa, ktorý nenapĺňa príkaz ústavného súdu, zbytočne predlžuje konanie. Tým, že porušovateľ nekoná procesne správne, dosiaľ nedošlo k právoplatnému rozhodnutiu veci a stav právnej neistoty pretrváva. Sťažovateľ tvrdí, že ide o ústavne neudržateľný stav, ak porušovateľ povolaný chrániť práva a oprávnené záujmy občanov nepostupoval pri výkone súdne moci v súlade so všeobecnými právnymi predpismi. V dôsledku postupu porušovateľa nesúladného so zákonom a s ústavou tak došlo k porušeniu práv sťažovateľa na súdne konanie bez zbytočných prietahov a v primeranej lehote tak, ako ich zaručuje ústava a dohovor.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní. Pokiaľ ide o sťažovateľom rozporovaný postup okresného súdu a jeho nečinnosť v konaní, ústavný súd, berúc síce do úvahy celkovú dĺžku konania, koncentroval ústavnoprávny prieskum len na obdobie po právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 25. augusta 2020, a to od 25. septembra 2020 až do dátumu doručenia ústavnej sťažnosti 24. februára 2023, t. j. v celkovej dĺžke 29 mesiacov (2 roky a 5 mesiacov).

8. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že popri uvedení petitu je ďalšou povinnosťou sťažovateľa, aby svoju ústavnú sťažnosť náležite odôvodnil, t. j. aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Nedostatok odôvodnenia sťažnosti vyvoláva významné procesné dôsledky (m. m. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 54/2014, II. ÚS 594/2016).

9. Ústavný súd v tejto súvislosti osobitne prízvukuje svoj už publikovaný názor, že pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na lehoty uvedené v zákone. Pre posúdenie prípadných prietahov v konaní orgánu verejnej moci sa preto o to viac vyžaduje náležité odôvodnenie ústavnej sťažnosti a aspoň čiastočný chronologický opis skutkového stavu či uvedenie konkrétnych skutočností umožňujúcich reálne posúdenie ich negatívneho materiálneho dopadu na osobu sťažovateľa a jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 266/2021; ZNaU č. 88/2021).

10. Argumentácia predstavená sťažovateľom ťažiskovo atakuje dĺžku napadnutého konania od vydania (nie od právoplatnosti pozn.) nálezu ústavného súdu z 25. augusta 2020 s tým, že vo veci nie je dosiaľ právoplatne rozhodnuté. Ústavný súd akcentuje, že iba uvedenie doby trvania napadnutého konania číselným vyjadrením tak, ako to uvádza sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti, *samo osebe* nemôže byť relevantnou okolnosťou, ktorá by ústavný súd viedla k rozhodnutiu o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a eventuálne k vysloveniu porušenia základného práva sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 712/2022).

11. Ostatná argumentácia je prevažne založená na všeobecných tvrdeniach („*nesprávne, neefektívne konanie*“, prípadne „*porušovateľ nekoná procesne správne*“ a pod.). Prípadné obdobia nečinnosti všeobecných súdov v napadnutom konaní sťažovateľ nijako nekonkretizoval. Nedefinoval, v čom malo spočívať alebo ako sa prejavilo neefektívne či nesprávne konanie. Neuviedol ani prípadné procesné eventuality, ktoré mohli v namietanom konaní nastať a ovplyvniť rozporovanú dĺžku napadnutého konania. Z obsahu ústavnej sťažnosti teda nie je zrejmé, akým konkrétne špecifikovaným postupom, resp. nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní mali byť porušené sťažovateľom namietané práva.

12. Ústavný súd uvádza, že všeobecný charakter ústavnej sťažnosti a nedostatok relevantnej ústavnoprávnej argumentácie by posudzovanom prípade mohlo predznamenať odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nesplnenie náležitosti ustanovených zákonom. V danom prípade však uprednostnil materiálnu ochranu práv sťažovateľa a pri vyabstrahovaní jedinej konkrétnej sťažnostnej námietky, ktorou je numerické vyjadrenie doby trvania od vydania nálezu ústavného súdu z 25. augusta 2020, pristúpil ku kvázimeritórnemu prieskumu postupu okresného súdu v napadnutom konaní. Keďže všeobecný charakter ústavnej sťažnosti neumožňuje ústavnému súdu posúdiť, či zvolený postup okresného súdu, resp. nečinnosť okresného súdu, je z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľný, ústavný súd považoval za vhodné vo fáze predbežného prerokovania

ústavnej sťažnosti požiadať okresný súd o vyjadrenie sa k jej obsahu (§ 56 ods. 6 veta za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde).

13. Okresný súd vo vyjadrení z 28. júna 2023 oznámil ústavnému súdu, že podanú sťažnosť považuje za nedôvodnú. Okrem chronológie úkonov v napadnutom konaní uviedol, že okresnému súdu bola vec vrátená z odvolacieho súdu 4. januára 2021, avšak sťažovateľ podal dovolanie a v tejto súvislosti sa spis nachádzal od 12. júla 2021 do 21. februára 2022 na najvyššom súde. Uznesenie o odmietnutí dovolania nadobudlo právoplatnosť 25. marca 2022. Okresný súd ďalej uviedol, že 23. júna 2023 rozhodol uznesením o zrušení rozsudku pre zmeškanie (v zmysle pokynu odvolacieho súdu). Vo vzťahu k sťažovateľom namietanej nečinnosti od 25. augusta 2020 je preto potrebné zohľadniť čas, keď sa spis v dôsledku uplatnenia riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov nenachádzal na tunajšom súde.

14. Ústavný súd z chronológie jednotlivých úkonov okresného súdu v napadnutom konaní identifikoval celkové obdobie nečinnosti, a to od právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 25. augusta 2020, teda od 25. septembra 2020 až po doručenie ústavnej sťažnosti 24. februára 2023, ktoré predstavuje 29 mesiacov, t. j. 2 roky a 5 mesiacov. Súčasne je však potrebné uviesť, že z uvedeného obdobia nečinnosti možno vymedziť dve fázy, a to (1.) *dôvodnú* fázu nečinnosti od septembra 2020 do marca 2022, t. j. obdobie 18 mesiacov, a (2.) *nedôvodnú* fázu nečinnosti od marca 2022 do februára 2023, t. j. obdobie 11 mesiacov.

14.1. Dôvodnosť nečinnosti okresného súdu ústavný súd odvíja od skutočnosti, že vec sťažovateľky sa v danom období (od septembra 2020 resp. marca 2022) nenachádzala v dispozícii súdu, a to v dôsledku odvolacieho konania (od predloženia spisu krajskému súdu v septembri 2020 z dôvodu podaného odvolania až do vrátenia spisu v januári 2021), tiež v dôsledku vykonávania administratívnych úkonov (§ 436 CSP) v súvislosti s dovolaním podaným sťažovateľom a napokon v dôsledku odvolacieho konania (od predloženia spisu najvyššiemu súdu v júli 2021 až do vrátenia spisu vo februári 2022, resp. až do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia najvyššieho súdu v marci 2022). Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že okresnému súdu nemožno vytýkať danú nečinnosť, ktorá bola primárne ovplyvnená uplatnením opravných prostriedkov a sekundárne tým, že okresný súd nemal k dispozícii súdny spis.

14.2. Vymedzené obdobie nedôvodnej nečinnosti v období po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia najvyššieho súdu (od marca 2022 do februára 2023) sa podľa názoru ústavného súdu vôbec nejaví ako optimálne, a to najmä v kontexte celkovej dĺžky konania a s prihliadnutím na príkaz konať vyslovený v náleze ústavného súdu z 25. augusta 2020. Ústavný súd súčasne dáva do pozornosti, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, IV. US 513/2020). Ústavný súd konštatuje, že s prihliadnutím na časový rámec tejto nečinnosti v trvaní jedenástich mesiacov nedošlo k takej intenzite zásahu do práv sťažovateľa zo strany okresného súdu po právoplatnosti nálezu ústavného súdu, ktorá by zodpovedala ústavne relevantnému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V naznačenej súvislosti zdôrazňuje, že ďalšia prípadná nečinnosť okresného súdu alebo možná jeho neefektívna/nesústredená činnosť by mohla založiť už inú kvalitu posudzovania zbytočných prietahov, čo by mohlo mať za následok opätovné vyslovenie porušenia v bode 1 označených práv ústavným súdom.

15. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v napadnutom konaní nezistil dôvody a skutočnosti preukazujúce nečinnosť alebo nesústredený postup okresného súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. IV. ÚS 208/2020 z 25. augusta 2020 až do doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, ktoré by zakladali možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľom namietaných práv, a preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. Ústavný súd dopĺňa, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľovi, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložil ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

17. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. júla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu